

Het familiewapen

1. In hoger beroep

Adri voelt aan zijn kloppende ringvinger, tijdens de schermutselingen met de bewakers heeft hij zijn vinger gekneusd. Het heeft er wel voor gezorgd dat ze, God verhoede, hem zijn ring niet konden afnemen. De zegelring die al sinds eeuwen in de familie is. In het duister betast hij met zijn vingertop het zegel. Hij voelt langs de fijne lijntjes en ziet het familiewapen voor zich, met de gekroonde leeuw met pauwenveren op de rug en daaronder de helm met het open vizier. De harde klap van de hamerslag van de rechter klinkt nog na in zijn hoofd, als een echo. Het had net zo goed een pistoolschot kunnen zijn, een genadeschot.

‘U heeft het recht niet om recht over mij te spreken, over mijn familie! Uw bestaan wordt ontleend aan mijn origine.’ Adri wordt schreeuwend weggeleid uit de rechtbank, de rechter hoofdschuddend achterlatend. Zijn handen zijn op zijn rug geboeid, desondanks loopt hij met een rechte rug en de neus omhoog zijn straf tegemoet. Twintig jaar en tbs wegens doodslag en ontvreemding.

Het is breed uitgemeten in de kranten, hij was al publiekelijk veroordeeld. Niet alleen vanwege zijn titel en sociale status, maar vooral vanwege zijn arrogante houding. Zelfs zijn familiewapen hadden ze er bijgesleept en de pauwenveren onjuist benoemd als symbool van ijdelheid. Ook wat betreft de leeuwen was er ten onrechte uitsluitend verwezen naar hun macht en kracht. Hun taak als wachters en beschermers om de onwetenden te imponeren werd verzwegen. Of eenvoudigweg niet gekend. Net zoals er onbegrip was voor het feit dat hij zelf het heft in handen had moeten nemen, als een leeuw, een ridder.

Ja natuurlijk heeft hij het doek terug opgeëist, het behoorde de familie toe. De man die hem daartoe had willen beletten was behalve slachtoffer vooral de boodschapper van het onrecht wat de familie door de maatschappij werd aangedaan. Ze waren onteigend. Het doek was al eeuwenlang in de familie geweest. En nee, Adri had op voorhand nooit de bedoeling gehad om de suppoost van het leven te beroven, maar toen hij het doek uit de lijst sneed en de man hem tot de orde wilde roepen had hij in een waas gehandeld. Toen hij weer bij kennis kwam lag de suppoost op zijn buik op de grond en had hij de dolk nog in zijn hand geklemd, het lemmet onder het bloed.

De dolk was een erfstuk van zijn voorvader, Graaf Adrianus von Habsburg, de man die op het doek was afgebeeld. Het portret was ooit in opdracht geschilderd door Jan Mostaert en de dolk stamde uit dezelfde periode, zo was hem door een antiquair verzekerd. Hij vond het een juist mooi ritueel, om als afstammeling het erfstuk te gebruiken om het doek uit de lijst te snijden.

Het doek was voor driekwart los van de lijst en hing slap naar beneden, als een vlag in windstille. Hij negeerde het alarm en sneed het doek verder los, bloedsporen achterlatend langs de scherpe rand. Hij rolde het doek op en liep ermee naar de uitgang van het museum, dat inmiddels hermetisch was afgesloten. Hij wachtte geduldig tot hij zou worden gearresteerd, hij zou om zijn advocaat vragen die hem in bescherming zou nemen. Zijn goede naam, zijn afkomst en de eigendomsrechten die teruggingen tot Graaf Adrianus zelf zouden hem vrijspreken. De suppoost was niet meer dan een vazal.

Doodslag en ontvreemding. Adri laat zich in zijn cel achterover vallen op het bed en sluit zijn ogen. Hij stelt zich voor hoe hij in de rechtszaal opstaat en de rechter beveelt om naar hem toe te komen, voor hem te gaan staan, hoe hij haar toga optilt en haar voorover laat bukken. In hoger beroep zou hij vast en zeker worden vrijgesproken.

2. Loef gaat voor lij

De schipper aarzelt, ze zijn met deze wind al flink overtuigd, het roer is nauwelijks nog te houden en ze maken aan de wind flink water in de gangboorden.

‘Alle zeilen bij schreeuwt jonkheer Adriaan, vooruit luie donders!’ Met gestrekte arm zwaait hij zijn gebalde vuist in de lucht.

‘We strijden hier godbetert om de eer, de familie eer van Von Habsburg!’ De zegelring aan zijn ringvinger lijkt te ontvlammen doordat er een zonnestraal in weerkaatst.

‘Eerst de kluiver en dan de bezaan!’ schreeuwt de schipper. Het wedstrijdjacht dendert tussen de schuimkoppen door, het karkas van het schip kraakt, de wind giert door het stag. Hij moet het uiterste vergen van dit scherpe jacht. Behalve het roer houden met zeilwedstrijden is het ook zijn taak om haar te onderhouden en het schip is hem bijna liever dan zijn eigen vrouw en kinderen. En nu moet hij haar met de zweep erover als eerste over de meet zien te jagen. Er ligt nog één schip voor hen, op een scherpere koers, bij het krimpen van de wind is de schipper van het andere schip overstag gegaan en heeft een ander rak gekozen. Hij heeft zelf dat risico niet durven nemen en ze liggen een halve bootlengte achter. Hij weet dat ook de bezaan en de kluiver hen niet meer kunnen helpen maar volgt de bevelen op en berust in zijn lot.

‘Ik neem het over,’ schreeuwt de jonkheer en de schipper geeft het roer uit handen. Hij wordt door jonkheer Adriaan ruw opzij geduwd en slaat overboord. Zijn laatste schreeuw wordt nog gehoord door de bemanning voordat hij kopje onder gaat. De jonkheer stuurt hoger aan de wind in een laatste poging zijn eer te redden.

‘Loef gaat voor lij,’ roept hij met schorre stem, tegen beter weten in en zonder om te kijken.

Dezelfde avond ontbiedt Jonkheer Adriaan de weduwe van de schipper om naar het schip te komen en brengt haar van de slechte tijding op de hoogte. Hij belooft om haar gezin een toelage toe te kennen, ondanks het feit dat de schipper de eer van de familie Von Hapsburg heeft bezoedeld met zijn matige stuurmanskunst. De weduwe is ontroostbaar, zelfs ook nog nadat de jonkheer zich over haar heeft ontfermd, en verzekerd van zijn genegenheid, in het vooronder.

3. Het heft in handen

Graaf Adrianus steekt het mes tussen de ribben, het lemmet geleid soepel de borstkas en het hart in, het bloed vloeit met kracht naar buiten, hij kijkt de vazal in de ogen en ziet de angst overgaan in berusting en leegte. Hij heeft vandaag het heft in handen genomen, en orde op zaken gesteld. Hij moest een voorbeeld stellen en waken over de eer van de familie, van de stad en van de koning. De vazal was ontboden door de rentmeester omdat hij niet aan zijn verplichtingen had voldaan. Met het mes op de borst had Adrianus de man zijn weerwoord laten geven. Een slecht oogstjaar, de vele monden die gevuld moesten worden, hij kende de uitvluchten zo langzamerhand wel. Als de man de waarheid had gesproken was hij allicht niet gaan stotteren en zweten.

Hij duwt het dode lichaam van zich af, zodat het mes weer vrijkomt. De dolk die zijn vader, zijn grootvader en zijn voorvaders al eeuwen lang in gebruik hebben. De plicht die hij tezamen met de dolk op zich heeft genomen en zal overdragen aan zijn zoon, de plicht om de familie te allen tijde recht te blijven doen. Hij heeft bloed aan zijn vingers, het begint al donker te kleuren en te stollen, ook zijn zegelring heeft zich gevuld met bloed. Hij zou het lot van deze onwillige vazal nogmaals kunnen bezegelen door de zegelring in perkament te drukken. Als een lakzegel. Een bezegeling van zijn macht, zijn ereplicht. De macht zoals die uitstraalt van de leeuwen in zijn familiewapen en die hij dient uit te oefenen. Zoals zijn nageslacht dat zal blijven doen tot in de eeuwigheid, daar waar de pauwenveren in het wapen voor staan. Hij laat een emmer vers water aanrukken, wast zijn handen en laat het geronnen bloed uit het zegel losweken.

‘Hang hem ondersteboven op het plein en laat hem verder leegbloeden. Laat hem ten voorbeeld zijn aan de stadsgenoten, de onderdanen en de vazallen uit het gewest. Laat zijn oogst aan zijn nabestaanden en verdeel zijn land over de aangrenzende beemden.’

Hij weet zich gewaardeerd om zijn rechtvaardigheid. Net zoals zijn vader voor hem en zijn nageslacht zonder enige twijfel ook. Met welbehagen drinkt Adrianus een slok rode wijn uit zijn gouden kelk en laat het vuur in de gelagkamer flink opstoken door de meid. Hij bedenkt zich dat zijn nageslacht nog niet verzekerd is van een sterke lijn, zijn enige zoon getuigt nog niet van grote moed, laat staan dat hij belangstelling heeft voor het opvolgen van het Graafschap. Hij beveelt de kamermeid om het vuur bij de bedstee alvast aan te maken. De jonkvrouw zou al ras van haar middagrit te paard terugkeren in het bastion.

Maar voordien moet hij nog poseren voor de stadsschilder, die zijn portret al bijna heeft voltooid. IJdel als hij is heeft hij de schilder bevolen om zijn neus iets kleiner en zijn haardos iets voller af te beelden. De strengheid in zijn blik bevalt hem wel. Adrianus roept de keukenmeid bij zich, beveelt haar om voorover te buigen en tilt haar rokken op.